

# הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשת וירא

זמן ר"ת	צאת השבת	חלוקת נרות	לוח אור החיים
18:00	17:22	16:32*	י-ם
17:56	17:20	16:30	ת"א
17:56	17:21	16:31	חיפה
17:59	17:23	16:33	ב"ש

\* לנותרים 40 דק': 16:12

## רד נא וראה הכזעקתם

ודבר זה אפשר לעשות למקום מסוים ולא לכל העולם, שא"כ יתבטל הישוב לגמרי מן העולם.

וכעין זה נאמר בנביא גם על עזה, וכמו שהארחנו בפרשת בראשית, שלכן היא נקראת גוי כרתים שיכרית הקב"ה ממנה כל יושב, והיא תהיה עזובה מאין יושב עד עולם, ואמנם בשעתו שאלני תלמיד ותיק, מדוע שעזה תהיה עזובה, מדוע שהקב"ה לא יכרית את תושביה הארורים, ועמו ישראל האהוב והחביב יתיישב בה ויפריח את אדמתה, כימי עולם בימיה הטובים שהיו בה יהודים וזרעו והצמיחו, ולאור האמור נראה לבאר שהקב"ה מביא עונש זה על מי שעושה כסדום וחברותיה שמונעת חסד מן העולם ומצערת את הבריות, וכמו שנאמר ברש"י על הפסוק (בראשית י"ח כ"א) ארדה נא ואראה הכזעקתה, וז"ל: ורבותינו דרשו הכזעקתה צעקת ריבה אחת שהרגה מיתה משונה על שנתנה מזון לעני כמפורש בחלק: עכ"ל.

והנה עזה עשרות בשנים מצערת לא אשה אחת אלא אלפי משפחות יהודים בכל מעשיהם הרעים והמרושעים, גוזלים וחומסים והורגים, ובפרט ליהודים שמטיבים להם ומפרנסים אותם, [וכיום כל החשמל והמים בעזה הם מהיהודים, והם משתמשים בהם נגדם, היש כפיות טובה גדולה מזו, רעה אחר רעה תבוא אליהם], ובפרט מעשיהם האחרונים הגדילו את רעתם עד לשמים, וזעקתם כבדה מאוד הרבה יותר מסדום ועמורה, ואת תועבותיהם אי אפשר להעלות על הכתב ואין הדף יכול לסובלם, עד שמשם סדום ועמורה קובלות על כך שאנו משווים את עזה אליהם, שבאמת אינם מתקרבים למעשיה של עזה, ואם על נערה אחת שעינו בסדום, ירד הקב"ה לראות את צעקתה וגזר על סדום ובנותיה כליה, הרי שעל צעקותיהם של עשרות נערות שעינו בה לאחורונה, ועל מאות משפחות שעינו אותם והרגו אותם באכזריות רבה שאין כדוגמתה בכל העולם, והגדילו לעשות ולהתאכזר יותר אפילו מן הגרמנים הארורים, בודאי היא חרצה את דינה להיות כסדום ועמורה, שהשחיתה את אדמתה עד לכלה ואינה ראויה שהיא תצמיח דבר ותביא שוב תועלת כלשהיא לעולם.

[ובאמת שעונשה של עזה תהיה גם גרועה יותר מסדום, שכן בנביא מבואר שסדום עתידה לחזור ולהתישב וכמו שנאמר (יחזקאל ט"ז נ"ג) ושבתי את שביתיך את שבות סדום וגבולתיך וכו', ופירש רש"י: את שבות סדום - ארפא את הארץ מגפרית ומלח ואושיב בה יושבים. עכ"ל. אבל נראה שזה יהיה רק לעתיד לבוא, שהרי עוד לא נתקיים דבר זה שנרפאה סדום מהמלח שבה כאשר עינינו רואות, ובאותו הזמן יכרית ה' את עזה ובנותיה, וא"כ הכרתה זו לעולם וכמו שנאמר במפורש שלא יתישבו לעולם, מה שלא נאמר בסדום בשום מקום].

ולא נותר לנו אלא לזעוק אל ה' בתחינה, [וטוב להוציא אלו מילים בפיו ממש:]. אנה רבונו של עולם רד נא וראה הכזעקתם של אלפי משפחות הבאה אליך עשתה עזה לעמך, ועשה כלה לה וליושביה, אל תשאיר בה שריד ופליט ביום אף ה', כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים, אשר הפך ה' באפו ובחמתו, כן תהפוך את כל עזה ואת כל התומכים בה ועושים כמעשיה, שכם וג' וכל הכפרים הערבים, החטאים בגופם ובממונם לה' מאוד, גואל, גואל, קום וגאל ישראל כי לך משפט הגאולה, אתה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד. ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

בפרשתנו אנו קוראים על סדום ועמורה אדמה וצבויים, ארבע ערים שהפך אותם הקב"ה, בשל עוונותיהם הרבים וכמו שהעידה עליהם התורה כבר בפרשה שעברה (י"ג י"ג), וְאֶנְשֵׁי סֹדֶם וְחַטָּאִים לָהּ מְאֹד, ופירשו רבותינו (סנהדרין ק"ט, והובא ברש"י): רעים בגופם, וחטאים בממונם, לה' שיודעים רבונם ומורדים בו. וכמו כן נאמר בפרשתנו (י"ח כ' כ"א) וַיֹּאמֶר ה' זַעַקַת סֹדֶם וְעַמְרָה כִּי רַבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד. אַרְבָּה נָא וְאָרְצָה הַכְּצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כָלָהּ, והיינו אם אינם עושים תשובה אעשה בהפ כליה, כעונש על מעשיהם הרעים הרבים.

והנה העונש שבא עליהם שונה במהותו מהעונש שהביא הקב"ה על דור המבול, שבדור המבול הכחיד הקב"ה את הבריות מן העולם אבל העולם נשאר, [ואף שהשחית הקב"ה גם שלושה טפחים מן הקרקע, אבל הקרקע נשארה ראויה להצמיח ולחיות בה]. ואף לאחר מכן חזר לצמוח ולפרוח באנשים ועצים וכיו"ב, ואילו סדום ועמורה נהפכו ולא חזרו יותר להתישב, וכמו שנאמר (בראשית י"ט כ"ד-כ"ו) וְהָהֱטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עַמְרָה עֲפָרִית נֹאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וַיִּהְיֶה אֵת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְאֵת כָּל הַכְּפָר וְאֵת כָּל יִשְׁבֵי הָעָרִים וְצִמְחַת הָאֲדָמָה. וכן נאמר (דברים כ"ט כ"ב) עֲפָרִית וְמִלַח שֹׁרְפָה כָּל אֲרֻצָּה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יִצְלַח בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כְּמִהְפַכַת סֹדֶם וְעַמְרָה אֲדָמָה וְצִבְיָיִם, ועד היום המקום הוא מקום מלח.

ואולם עוד שוני מהותי אנו רואים בין העונש שניתן לדור המבול, לבין העונש שניתן לסדום ועמורה, והוא, שאת המבול הבטיח הקב"ה שלא יביא יותר לעולם, ויהי מה, גם אם כל העולם כולו יחטאו, וכמו שקראנו בסוף פרשת נח. אולם את העונש שניתן לסדום לא רואים לאחר הבטחה כזו שלא יינתן עוד, ואדברה התורה עצמה משתמשת שוב בעונש זה כאיום בסוף ספר דברים (כ"ט כ"א) וְרָאוּ אֶת מִפְּוֹת הָאָרֶץ הַהִוא וְאֵת תַּחֲלָאִיהָ וְכוּ' כְּמִהְפַכַת סֹדֶם וְעַמְרָה אֲדָמָה וְצִבְיָיִם אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' בְּאָפוֹ וּבְחַמָּתוֹ. וכן משתמש בזה הנביא לאיים על ישראל, (ישעיה א' ט' י') לֹגְלֵי ה' צָבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שְׂרִיד כְּמַעַט פְּסָדִים הֵינּוּ לְעַמְרָה דְמִינּוּ. שְׁמַעוּ דְבַר ה' קְצִינֵי סֹדֶם הֲאֵינּוּ תוֹרַת אֲלֹהֵינוּ עִם עַמְרָה.

ובאמת שבמשך הדורות העונש הזה ניתן פעם נוספת והוא לבבל, וכמו שמסופר בספר ישעיה (י"ג י"ט כ') וְהָיְתָה בְּכָל צָבִי מְמַלְכוֹת תִּפְאָרֶת גְּאוֹן כְּשִׁדְיִים כְּמִהְפַכַת אֲלֹהִים אֵת סֹדֶם וְאֵת עַמְרָה. לֹא תִשָּׁב לְנִצָּחַ וְלֹא תִשָּׁפַן עַד דוֹר וָדוֹר וְלֹא יִהְיֶה שֵׁם עַרְבֵי וְרַעִים לֹא יִרְבְּצוּ שָׁם. וכן נאמר עוד בספר ירמיה (נ"א מ') כְּמִהְפַכַת אֲלֹהִים אֵת סֹדֶם וְאֵת עַמְרָה וְאֵת שְׁכֵנֶיהָ נָאֵם ה' לֹא יִשָּׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא יִגֹּר בָּהּ בְּיָמֵי אֲדָם.

וכן לעתיד לבוא יבוא על אדום, וכמו שנאמר (ירמיה מ"ט י"ז י"ח) וְהָיְתָה אֲדוֹם לְשִׁמָּה כָּל עֶבֶר עֲלֶיהָ יִשָּׁם וַיִּשְׂרַק עַל כָּל מִפְּוֹתָהּ. כְּמִהְפַכַת סֹדֶם וְעַמְרָה וְשִׁכְנֶיהָ אָמַר ה' לֹא יִשָּׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא יִגֹּר בָּהּ בְּיָמֵי אֲדָם. וכן על עמון ומואב וכמו שנאמר בצפניה (ב' ט'). כִּי מוֹאָב כְּסֹדֶם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כְּעַמְרָה מִמְּשַׁק חֲרוּל וּמְכַרָה מִלַח וּשְׁמָמָה עַד עוֹלָם שְׂאֵרִית עַמִּי יִבָּאֻם וַיִּתֵּר גּוֹי וַיִּתְּלֹאֻם.

ונראה שעונש זה שומר אותו הקב"ה לכל אומה שמגדישה את הסאה במעשיו הרעים, עד שכל תושביה מקולקלים במעשיהם, ואז במעשיהם הם מקלקלים את האדמה עליה הם יושבים, עד שגם היא אינה יכולה להשאר במצבה הראשון וחייבת להפך לתל עולם.

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ה' ישמרם ויצילם מכל צרה ופגע, וכן להצלחת חן בת רחל

לוח ניסן  
מסכים וישיבות  
למנין מנחת וישיבות  
077-2233565

# הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

## הליכות למוצאי שבת (המשך, הבדלה על הכוס)

ואגודה אחת, ותכוין כי ג' הדסים הם כנגד נפש רוח נשמה, ותכוין להשאיר לך כח מן תוספת נפש רוח נשמה שנתווספו לך בשבת, וזה נעשה לך עתה ע"י ג' הדסים האלו והריחך בהם, וכבר נודע כי כל פעולות ליל מוצאי שבת הם כדי להשאיר חלק מן תוספת קדושת שבת לימי החול הבאים. עכ"ל. וכתב בספר כף החיים (פלאגי, סי' ל"א אות מ"א), שבמקומות שיברכו על ההדס ימצאון שם תלמידי חכמים הרבה, שהרי כתב מהרש"א בחידושי אגדות, שהזהיר בהדס זוכה לבנים חכמים, כמו שהוא ברגיל בנר של שבת. עכ"ל. [והוא מה שפירש המהרש"א (שבת ל"ג): במעשה של רשב"י ובנו כשיצאו מהמערה וראו לאותו אחד שהיו בידו בערב שבת שתי אגודות הדס, שהדסים על שם בני צדיקים שנקראו הדסים. עכ"ל. וכונתו בודאי למה שנתבאר במגילה (יג.) בסנהדרין (גג.) שהצדיקים שנקראו הדסים. ואע"פ שלא ביאר המהרש"א אם צריך לסגולה זו דוקא הדס משולש, ואפשר שבכל הדס יזכה לך, מ"מ אפשר שדוקא בהדס כשר ישנה לסגולה, שדוקא הדס כשר הוא כנגד הצדיקים, ואפשר ליתן לזה רמז, שכן הצדיק זוכה לעבוד את ה' במעשה דבור ומחשבה, שהם כנגד הנפש רוח נשמה שבו, וכנגד זה הם עלי ההדס המשולש, ומה שהצריך רבנו האר"י שלושה הדסים משולשים נראה שבה לרמוז אל הנר"נ בכללות ובפרטות].

**מזה.** והבא"ח (ש"ש ויצא אות ט) הביא דברי רבנו האר"י והוסיף וז"ל: וכתב בספר כתר מלכות [שכידוע הבא"ח בעצמו חיברו], כשיריח ימשוך וישאב הריח בחוטמו שלש המשכות ושאיכות בזו אחר זו, כנגד נפש רוח נשמה, וגם עתה יכוין במחשבתו בארבע תיבות אלו שהם ריה ניחוח אשה לה'. עכ"ל. [ומה שכתב שיכוין למילים אשה ריה וכו' נראה שזה מפורש בדברי רבנו האר"י שכתב שם: ובענין עצי בשמים תכוין בהם בסוד הריח הכונה שנתבאר אצלנו בענין ריח ההדס בליל שבת עצמו. עכ"ל. ומה שכתב לכוין ולא לומר, מפני שהוא נמצא באמצע ברכת ההבדלה שאסור להפסיק בה לאמירת פסוקים, ולכן לא טוב עושים אלו שאומרים פסוק זה בהבדלה, וכן לא יאמרו פסוק "שובי נפשי למנוחתי" וכו', וכבר העיר מעין זה בספר חזו"ע (שבת ב' עמ' ת"ז סוף הערה א) על הפסוק שאחר ההבשמים שלא לאומר ייש להעיר אף על הפסוק שאחר ההבשמים שלא לאומר].

**מט.** בשעה שמבדיל אוהז הכוס בימינו והבשמים בשמאלו ומברך בורא פרי הגפן על היין, ולאחר מכן נוטל ההדס בימין והכוס בשמאלו, ומברך על הבשמים. (שו"ע סי' רצ"ו סעי' ה.) שכל דבר שהוא מברך עליו לאוכלו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך (שו"ע סי' ר"ו סעי' ד). וכתב הבא"ח (שם הל' י) יזהר שיטול ההדס בשעת ברכה ויריח בו כדרך גדילתו, ואחר שיברך על ההדס לא יזרקנו לארץ, אלא ישים אותו בחיקו, או ימסרנו לאחד מבני ביתו. וכתוב בספר תורה לשמה [סי' קי"ג], ההדס של שבת לא יזרקנו אחר מוצאי שבת שיהיה עם הזבל לאשפה, אלא יצניענו עד שיתייבש, ויניחנו בהסקת התנור של לחמי שבת. עכ"ל. [שכיון שנעשה בו מצוה אחת יעשה בו מצוה נוספת, ומה שכתב לאפות בו לחמי שבת, שמכיון שבא מקדושת השבת ראוי לאפות בו לחמי שבת, כן מפורש בתורה שלמה (שם)].

**מד.** ובין אם מבדיל ביין או מבדיל בחמר מדינה צריך שהכוס לא יהיה פגום, דהיינו שלא שתו ממנו, ואם שתו ממנו יכול להוסיף לו מעט יין מים ולתקן פגמתו, ואם אין לו יין יכול להוסיף לו מעט מים. [וכעין מה שכתב השו"ע (סי' רצ"ו סעי' ג), וכ"כ במפורש בשו"ע (סי' קפ"ב סעי' ו). ואע"פ שהזכרנו לעיל בהלכה מ"ב דברי רבנו האר"י שלא יוסיף מים לכוס ההבדלה בשום אופן, היינו בישר לו כוס יין מתוק להבדלה, אבל אם הוא פגום ואין לו יין מותר לתקנו אפילו במים, ונלמד ממה שהתיר הכה"ח (סופר, סי' רצ"ו אות ז) שאם צריך להשלים לרביעית יין, יכול להוסיף מים אף לפי הסוד, וא"כ הוא הדין לתקן הכוס הפגום, וכן התיר בחזו"ע (שבת ב' עמ' ת"ח הערה ה) אף לפי הסוד, ע"ש]. ואם הכוס עצמו שבור מעט, מותר להבדיל עליו ואינו נקרא כוס פגום. (משנ"ב סי' רצ"ו ס"ק ב' בשם האחרונים).

**מה.** ברכה שניה על הבשמים, וכתב הרמב"ם (פכ"ט משבת הל' כ"ט) וז"ל: ולמה מברכים על הבשמים במוצאי שבת, מפני שהנפש דואבת ליציאת שבת, משמחין אותה ומיישבין אותה בריח טוב. עכ"ל. [ונראה שכונתו לדברי הגמרא (ביצה ט"ז). אמר רבי שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש, וזו הוא דאבון הנפש במוצאי שבת. ועיין עוד בתוספות (ביצה ל"ג, ד"ה כ) שמביא כמה טעמים לברכת הבשמים ודוחה אותם, ומסכים שהטעם הנכון הוא משום איבוד הנשמה יתירה שקיבל בכניסת השבת עם צאת השבת. וכך מבואר בזוהר הקדוש (ח"ב דף רח ע"ב, וח"ג דף לה ע"א וע"ב)]. ומפני שאין הוא קשור ממש להבדלה, ובא רק להנות הנפש ביציאת הנשמה יתירה, כתבו הראשונים שאינו חייב לחזור אחרי הבשמים, אלא אם מצוי לו מברך עליהם ואם לא אינו צריך, וכ"פ בשו"ע (סי' רצ"ו סעי' א).

**מו.** כתב הטור (סי' רצ"ו) שנהגו לברך על עצי הדס, וכן פסק בשו"ע (שם סעי' ד) לברך על ההדס אם אפשר, ומטעמו השני שנתן הטור לדבר, מפני שנעשתה בו מצוה אחת של נטילת לולב, יעשה בו מצוה נוספת של בשמים להבדלה, מוכח שכונתו להדסים שהיו באברעת המינים, ובאמת שכיום אין מי שנוהג בכך מפני שלא נשאר בהם ריח כלל [וכטענתו של רבנו אפרים בטור, ע"ש, וזה מה שכתב בשו"ע אם אפשר (משנ"ב ס"ק ח)]. ואמנם לפי הסוד יש ענין גדול לברך על ההדסים בכל מוצאי שבת, והגם שאינם מנטילת הלולב. [וכמו שמבואר בזוהר הקדוש (ח"ב שם, וח"ג שם), ורמז אליהם הב"י בסוף סעי' ד, ואפשר שלזה התכוין בשו"ע לברך על הדס ולא הזכיר הדס של מצוה, ומה שכתב אם אפשר, כונתו אם מצוי לו הדסים].

**מז.** כתב רבנו האר"י (בשער הכוונות דף ס ע"ב) וז"ל: ואמנם מן אותם ב' אגודות הדס שיש לך מוכנים מן שבת כנוודע תזהר כאשר תקנה אותם שיהיו בתוכם ג' הדסים משולשים כשרים, ועתה בליל מוצאי שבת בעת ברכת עצי בשמים תקח שלשה הדסים הנזכרים בידך הם לבדם ותריח בהם, ויהיו שלשה הדסים אלו קשורים קשר אחד

